

Hlas

Nového Mesta

ROČNÍK XXVIII. ČASOPIS OBYVATEĽOV MESTSKEJ ČASTI BRATISLAVA-NOVÉ MESTO 10/2018

Podchod ako obchodné centrum

Futbalový štadión kúsok pred finále

Pútavo o výchove v útlom veku

Ľudmilin príbeh: z Háľkovej do sveta

Milí čitatelia,

október patrí k najfarebnejším mesiacom roka. A zdá sa mi, že v zhode s ním aj desiate číslo Hlasu zachytilo priehrštie rôznorodých udalostí a tém, ktoré ponúknu každému niečo.

Po dlhom čase sme sa dočkali zrekonštruovaného podchodu na Trnavskom mýte, čo je pre Nové Mesto dobrá a dôležitá správa. Nielen kvôli estetickému vzhľadu priestorov a novým službám v dopravnom ohnisku mestskej časti, ale aj pre obnovenie bezpečného prechádzania pod touto rozľahlou križovatkou.

Úspešne dokončených investícií máme oveľa viac. Veľkú radosť majú predovšetkým novomestskí žiaci, ktorým na školských dvoroch pribudlo hneď niekoľko moderných športových ihrísk. Mladí futbalisti z Kalinčiakovej majú teraz rovnaké podmienky na tréning ako špičkoví hráči v medzinárodných súťažiach. Na časy športových úspechov by radi nadviazali aj žiaci zo školy na Českej. A podmienky na zdravý pohyb sa zlepšia aj športovcom o čosi starším, či už vďaka workoutovým športoviskám budovaným na viacerých miestach mestskej časti alebo vďaka hokejbalovému ihrisku na Kramároch, ktorého rekonštrukcia finišuje.

Príspevok z prednášky českého psychológa Jiřího Haldu sa venuje výchove najmenších. Mladých rodičov možno niektoré jeho názory prekvapia, no oplatí sa popremýšľať o nich hlbšie. Priaznivcov hokeja iste poteší rozhovor s olympioničkou Editou Petrusovou. A o tom, že výnimočné talenty dokážu formovať aj umeleckí pedagógovia na ZUŠ Háľkova, vás presvedčí rozhovor v rubrike Zoznámme sa.

Nadchádzajúci mesiac je tradične venovaný úcte k starším. Naším seniorom prajeme dobré zdravie, lásku najbližších a veľa radosti z aktívne prežitých chvíľ v kruhu priateľov. Tešíme sa na mnohé stretnutia, ktoré nás pri tejto príležitosti očakávajú.

Prajem vám príjemné čítanie!

Jana Škutková

Z obsahu čísla:

Starosta dostal už tisíc odkazov

str. 4

Nádielka športovísk priam mikulášska

str. 6

Svoje projekty predstavili autori sami

str. 10

Aj žena môže byť hokejovou legendou

str. 12

„Skúška letom“ pre nový športpark

str. 14

Zažili sme prvý turnaj v metlobale

str. 19

Obálka:

Prvé stretnutie prváčikov s pani učiteľkou je dôležité pre obe strany

Snímka Jana Škutková

Vydáva Mestská časť Bratislava-Nové Mesto,
IČO: 00603317

Adresa: Miestny úrad Bratislava-Nové Mesto,
Junácka 1, 832 91 Bratislava,
tel.: 02/4925 3136, redakcia: hlas@banm.sk,
inzercia: tlac@banm.sk, www.banm.sk/casopis/
Mesačník, dátum vydania 28. 9. 2018,
obyvateľom mestskej časti sa distribuuje bezplatne.

Redakčná rada:

Predseda: Mgr. Rudolf Kusý,

šéfredaktor: Ing. Marek Líška,

členovia: MUDr. Jozef Dubravický,

JUDr. Tomáš Korček, Ing. arch. Peter Vaškovič,

Ing. Jana Škutková, Mgr. Marek Tettinger,

tajomník: Mgr. Ján Borčín.

Jazyková úprava: Hana Čiefová.

Grafická úprava: Martin Lovás.

Tlač: UltraPrint, s. r. o. Náklad: 24 200 výtlačkov.

Číslo 10/2018.

ISSN 1339-7990. EV 3920/09.

Klad'me si otázky

Ludská pamäť je krátka, priberčivá, aj veľké udalosti pozná každá ďalšia generácia už len z počutia. Sú však historické chvíle, ktoré by tí, čo ich zažili, mali odovzdávať mladým ľuďom neskreslené, teda objektívne a v súvislostiach. S takým cieľom pripravila Nová Cvernovka výstavu a cyklus besied Okupácia 1968. O tom, aký bol 21. august pred päťdesiatimi rokmi, diskutovali odborníci, pamätníci aj študenti.

Obrnený transportér pristavený pred budovou bývalej školy predstavoval nielen symbol obmedzenej slobody v období normalizácie, ale aj upozornenie na slobodu našej dnešnej spoločnosti. Ďalšie otázky týkajúce sa slovenskej histórie, identity a budúcnosti budú klásť účastníci podujatia k výročiu Dňa boja za slobodu 17. novembra. Tam ešte nebude núdza o pamätníkov...

Podchod na Trnavskom mýte už v prevádzke

Približne po roku rekonštrukcie môžu Bratislavčania opäť využívať moderný podchod s obchodmi a službami, ktorý spája frekventované dopravné tepny na rozhraní Nového Mesta a Ružinova.

Projekt priniesol celkovú premenu zázemia podchodu a vnútorných priestorov. Sú vymenené všetky eskalátory, nanovo vybudované výťahy pre imobilných občanov, mamičky s kočíkmi a starších ľudí. Rovnako sú zrenovované všetky vstupy do podchodu a úprava sa čiastočne dotkla električkových zastávok. Práce boli rozdelené na viacero

dzaní podchodom. Dlhodobu sme preto vyvíjali tlak na magistrát, aby zrealizoval rekonštrukciu tohto dôležitého verejného priestoru. Požadovali sme, aby v prípade, že to nemôže urobiť, zveril podchod našej mestskej časti a sami by sme sa postarali o nápravu. Zorganizovali sme tri brigády, na ktorých sme spolu s Novomešťanmi a neziskovými organizáciami venovali veľa času upratovaniu a čisteniu grafitmi pomalovaných stien v snahe aspoň trochu zmierniť nepriaznivý stav. Na poslednú brigádu sme dotiahli aj primátora, ktorý nielen uvidel, ako podchod vyzerá, ale aj zacítil pach, ktorý sme všetci každodenne znášali. Až potom sa veci pohli,“ zaspomínal starosta Nového Mesta Rudolf Kusý.

Svieži dych dávajú podchodu nové obchodné prevádzky. Medzi nimi nechýbajú predajňa potravín, kaviareň, drogéria, lekáreň, papiernictvo, predajňa tlače a kvetinárstvo. Okoloidúci môžu využiť služby obuvníctva a krajčírstva či nechťového štúdia. Svoje zázemie budú mať v podchode aj vodiči DPB a koncom októbra by malo pribudnúť zákaznícke centrum ZSSK. Mnohé prevádzky občerstvenia ponúkli počas prvého dňa okoloidúcim ochutnávky zo svojej produkcie. S voňavým pečivom na podnose sa k nim osobne pridal aj Hans-Martin Naglireiter,

spolumajiteľ známej rodinnej pekáre. „Naše doterajšie prevádzky sú predovšetkým v centre mesta, tu slúžia do veľkej miery turistom. V podchode sme sa rozhodli osloviť najmä domácich obyvateľov. Cestou do práce či z práce sa môžu zastaviť na šálku dobrej kávy a voňavé pečivo, ako je to zvykom v mnohých európskych krajinách. Som presvedčený, že životná úroveň na Slovensku bude rýchlo rásť a podobné drobné radosti sa stanú bežnou súčasťou života,“ netajil optimistické očakávania pekársky majster.

Celková výška investície rekonštrukcie podchodu je 4,1 mil. eur, pričom hlavné mesto sa na projekte podieľalo sumou 1,6 mil. eur a developerská firma Immacap Group, a. s., investovala 2,5 mil. eur. Mesto opravilo aj chodníky v okolí Trnavského mýta, prístrešky na nástupištiach električiek, vybudovalo bezbariérové prístupy k nástupišťam a obnovilo dopravné značenie. Znížil sa počet stánkov, plôch vonkajšej reklamy a pribudlo niekoľko trvalkových záhonov a stromov.

Pokračovanie na s. 4

etáp, pričom podchod bol po celý čas prístupný verejnosti, aj keď s určitými obmedzeniami.

Z roky chátrajúcej „čiernej diery“ sa stal bezbariérový a funkčný verejný priestor chránený 24-hodinovým kamerovým systémom a bezpečnostnou službou. Môže sa pochváliť novou elektroinštaláciou, osvetlením, rozvodmi vody a kanalizácie, novou vzduchotechnikou, renováciou povrchov podláh, stien, stropov a schodísk. Nezabudlo sa ani na zberné hospodárstvo s polozapustenými kontajnermi, výtláčnym potrubím či modernými verejnými toaletami.

Pre Novomešťanov, ktorí podchodom denne prechádzajú do práce, za dopravným spojením či nákupmi, je opätovné otvorenie podchodu do plnej prevádzky výbornou správou. „Odkeď som sa stal starostom, ľudia ma upozorňovali na nefunkčnosť, zanedbanosť a špinu, ale aj hroziace nebezpečenstvo pri prechá-

(c) Dano Veselský

Dokončenie zo s. 3

Prvou zaťažkavacou skúškou prešiel podchod už šesť dní po otvorení. Počas nárazových zrážok 1. septembra sa na križovatke nahromadilo veľké množstvo vody, ktorá pretiekla až do podchodu. Havarijné a ochranné systémy boli au-

tomaticky spustené a preukázali svoju funkčnosť. Vďaka tomu sa podarilo v krátkom čase dostať situáciu pod kontrolu a podchod i jednotlivé prevádzky fungovali v normálnom režime. Či nebude potrebné prijať dodatočné opatrenia, aby voda do podchodu nevtekala, ukáže čas.

Ak bezpečnostná služba a namontované kamery zabránia návratu k starým pomerom, stane sa podchod obľúbeným miestom stretávania s priateľmi či drobných nákupov.

*Jana Škutková
Snímky Dano Veselský,
Jana Škutková, Jana Plevová*

Stavebná uzávera aj na Nobelovej

Nová výstavba v lokalite Nobelova môže byť zastavená. Novomestské zastupiteľstvo na septembrovom zasadnutí schválilo na základe iniciatívy poslanca Petra Vaškoviča návrh na vyhlásenie stavebnej uzávery v tejto zóne. Po jej vyhlásení a nadobudnutí právoplatnosti bude platiť až do schválenia Územného plánu zóny Nobelova, ktorého obstarávanie a spracová-

vanie aktuálne zabezpečuje mestská časť. Zastupiteľstvo zároveň schválilo zadanie na jeho spracovanie ako prvý záväzný dokument na vypracovanie samotného návrhu územného plánu.

Nové Mesto pokračuje aj v revitalizácii svojich parkov. Zastupiteľstvo dalo zelenú žiadosti o nenávratný finančný príspevok na úpravu a obnovu parku na Bellovej ulici. Predpokladané náklady na projekt sú 156 000 eur, z toho 148 200 eur predstavujú európske zdroje, o ktoré mestská časť požiada.

Samospráva vychádza v ústrety aj záhradkárom, odsúhlasila skúšobný systém zberu biologicky rozložiteľného odpadu zo záhrad. Ten zabezpečí prostrední-

ctvom veľkokapacitných kontajnerov jedenkrát na jar a jedenkrát na jeseň v záhradkáckych oblastiach Teplická, Varaň a Mierová kolónia.

(bor), snímka Jana Plevová

Miestne zastupiteľstvo schválilo v septembri podmienky vyhlásenia dvoch obchodných verejných súťaží. **Mestská časť Bratislava-Nové Mesto vyhlasuje:**

- obchodnú verejnú súťaž na prenájom budovy s názvom: A servisný objekt, súp. č. 13922, nachádzajúcu sa v rámci areálu Voľnočasového priestoru JAMA v k. ú. Nové Mesto vo výlučnom vlastníctve Mestskej časti Bratislava-Nové Mesto;

- obchodnú verejnú súťaž na prenájom časti pozemku registra „C“ KN parc. č. 17090/3, zastavané plochy a nádvoria, v rozsahu 2 085 m², v k. ú. Nové Mesto, evidovaného na LV č. 2382.

Podmienky oboch súťaží sú zverejnené na stránke **www.banm.sk**

Komunálne voľby budú 10. novembra

V sobotu 10. novembra sa na Slovensku budú konať voľby do orgánov samosprávy obcí. Aj v našej mestskej časti budeme voliť starostu Nového Mesta, poslancov miestneho zastupiteľstva, primátora Bratislavy a poslancov mestského zastupiteľstva. Voliť sa bude v štyroch volebných obvodoch a 45 volebných okrskoch. Volebné miestnosti sa otvoria o 7. hod. a svoj hlas budete môcť odovzdať až do 22. hod.

Nové Mesto vyriešilo tisíci podnet cez Odkazprestarostu.sk

Nové Mesto vyriešilo v uplynulých dňoch jubilejný tisíci podnet na portáli Odkazprestarostu.sk. Prostredníctvom tohto projektu sa občania obracajú na samosprávy s rôznymi podnetmi, ktoré sa týkajú znečistenia životného prostredia, zelene či poškodených ciest a chodníkov. Naša mestská časť ich od spustenia projektu v roku 2010 vyriešila už 1 048, pričom spomedzi štyroch veľkých mestských častí v Bratislave má Nové Mesto najvyššie percento vyriešených podnetov. „Za takmer osem rokov sa portál Odkazprestarostu.sk ukázal ako efektívny nástroj na riešenie podnetov. Novomeštania chodia s otvorenými očami a zaslaním svojich postrehov nám pomáhajú odstraňovať rôzne nedostatky,“ vraví starosta Nového Mesta Rudolf Kusý.

Najviac podnetov, ktorými sa občania obracajú na novomestskú samosprávu, sa týka ciest a chodníkov (353), zelene a životného prostredia (287) a opustených a nepojazdných vozidiel (160). „Na území Bratislavy je množstvo ma-

jetku v správe mesta, mestských častí, prípadne majú zodpovednosť za riešenie podnetu súkromné spoločnosti. V prípade, že je podnet adresovaný nám, spolu s príslušnými oddeleniami miestneho úradu sa spoločne snažíme o efektívne odstránenie nedostatkov,“ uviedla Jana Plevová, správkyňa portálu za Nové Mesto.

Bratislavské Nové Mesto sa pritom v hodnoteniach projektu Odkazprestarostu.sk dlhodobo umiestňuje medzi aktívnymi samosprávami v rámci celého Slovenska. Za roky 2013 a 2015 získala mestská časť od Inštitútu pre dobre spravovanú spoločnosť a portálu Odkazprestarostu.sk v hodnotení prínosu práce samospráv opakované čestné ocenenie Zlaté vedro Milana Čupáka.

Nahlasovanie podnetov prostredníctvom portálu Odkazprestarostu.sk využíva viac ako 100 samospráv na Slovensku. Od roku 2010 bolo vďaka tomuto projektu na celom Slovensku vyriešených viac ako 23 000 podnetov. *(bor)*

Poskytnutie vianočnej výpomoci v roku 2018

Už po sedemnástkrát poskytne mestská časť Bratislava-Nové Mesto jednorazovú finančnú výpomoc k vianočným sviatkom obyvateľom v zlej sociálnej situácii. Takúto pomoc môžu získať rodiny s deťmi, ktoré poberajú dávku v hmotnej núdzi, rodiny, ktoré majú deti zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov, rodiny, ktoré poberajú náhradné výživné, a rodiny, ktorým sa poskytuje dotácia na stravu pre dieťa. Nárok naň si môžu uplatniť aj obyvatelia, ktorí poberajú dávku v hmotnej núdzi, ako aj osamelí dôchodcovia s nízkym dôchodkom. Podobne ako minulý rok, o tento príspevok

musia dôchodcovia a nezamestnaní obyvatelia požiadať. Žiadosť o vianočný príspevok sa podáva na oddelení sociálnych služieb Miestneho úradu Bratislava-Nové Mesto na Junáckej ulici č. 1., kde dostanete aj príslušné tlačivo (v kancelárii č. 309 a 307 na 3. poschodí u p. Janovičovej a Mgr. Mačutkovej, tel. 49 253 529, 49 253 130).

K žiadosti je potrebné doložiť nasledujúce doklady:

Obyvatelia, ktorí poberajú dávku v hmotnej núdzi, predložia potvrdenie z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny

(Vazovova 7/A, Bratislava) o poberaní tejto dávky a osamelí dôchodcovia doklad o výške dôchodku na rok 2018. Určená hranica dôchodku na poskytnutie výpomoci v roku 2018 je do 400 eur.

Úradné hodiny sú v pondelok a v stredu od 8. do 12. hod. a od 13. do 17. hod., v piatok od 8. do 12. hod. Žiadosti je potrebné podať najneskôr **do 20. októbra 2018**. Tlačivá žiadostí sú zverejnené aj na stránke <http://www.banm.sk/>, sociálne príspevky, pod bodom 7.

(soc)

Rekonštrukcie pokračujú

Veľké zmeny nastali počas posledných mesiacov v škole Za kasárňou. V lete tu zrekonštruovali elektrické a dátové rozvody a pripravili kamerový systém na prvom poschodí. Vymenili svietidlá a upravené priestory vymaľovali. Kompletnou rekonštrukciou prešli kabinety anglického a nemeckého jazyka, v niektorých triedach pribudli vstavané skrine, nové lavice a stoličky, premietacie plátna, vymenili sa obklady a umývadlá.

„Učebňa anglického jazyka dostala novú podlahu, interaktívnu tabuľu a LCD projektor. Do ďalších siedmich tried sme nainštalovali LCD projektory, ktoré škole daroval jeden z rodičov,“ hovorí riaditeľka školy Monika Hulenová. „Vo vstupnom vestibule sme postavili novú recepciu s monitorom, na ktorom rodičia vidia, kde sa nachádzajú jednotlivé triedy počas pobytu v školskom klube. Vychovávateľky vždy uvedú do tabuľky, kam sa s deťmi presúvajú. Vďaka tomu rodič hneď pri vstupe do vestibulu zistí, kde svoje dieťa nájde, a môže si ho jednoduchšie vyzdvihnúť.“

Zmeny sú badateľné aj na školskom dvore. Okrem údržby a opravy multifunkčného ihriska tu pribudol za školou altánok s letnou triedou. „Počas dopoludnia sa v ňom budú deti učiť na čerstvom vzduchu, popoludní poslúži ako zázemie na krúžkovú činnosť a oddych. Zároveň ho môžu využívať triedy na spoločné posedenia detí s učiteľmi a rodičmi, večerné grilovačky či iné spoločenské akcie. Peniaze na jeho stavbu sme získali z finančnej zbierky počas

májového Food festivalu a príspevkov darcov,“ doplnila riaditeľka.

V jasličkách na Robotníckej ulici sa revitalizuje detské ihrisko, popri peknom novom vzhľade bude aj bezpečnejšie. Tunajšie 35-ročné hracie prvky doslúžili, preto ich nahradia nové hojdačky, drevená loď, šmykľavka, konštrukcia na lezenie či dráha, po ktorej budú môcť najmenší „šoféri“ jazdiť na odrážadlách. Okolo budovy pribudla nová zámková dlažba a zlepšila prístup deťom i dospelým. Už v minulosti investovala mestská časť do rozsiahlych opráv, aby mohli jediní novomestské jasle dobre slúžiť svojmu účelu. Výmeny a opravy zahŕňali vykurovanie, strechu, obnovu kuchyne

a doplnenie jej vybavenia, ako aj zariadenie miestností.

Cestári pracovali v auguste v blízkosti parku na Bielom kríži, kde opravili nielen cestu, ale aj tri príľahlé chodníky. Odstránili starý asfaltový povrch, po stranách umiestnili nové obrubníky a celkovo položili približne 550 metrov nových asfaltových povrchov.

Jana Škutková

Snímky Hana Mokošová,
Jana Plevová, Ivan Trnavský

Ako to vyzerá s futbalovým štadiónom na Tehelnom poli?

Začiatkom septembra sa na stavbe Národného futbalového štadióna uskutočnil kontrolný deň za účasti predsedu vlády Petra Pellegriniho, predstaviteľov mesta i mestskej časti. Práce pokračujú podľa harmonogramu a investor očakáva, že do konca roka bude štadión skolaudovaný.

„Chápeme, že štadión je stavba pre celú Bratislavu, pre celé Slovensko. Bude moderný, architektonicky hodnotný. Ľudia z okolia sú však už prirodzene unavení z prachu, hluku a otrasov a my zas z napomínania množstva firiem, ktoré tam pracujú, aby mysleli na to, že pár metrov od nich žijú ľu-

dia. Preto bude pre nás najväčšou úľavou, keď sa už výstavba skončí,“ skonštatoval starosta Nového Mesta Rudolf Kusý.

Aj keď podľa slov predsedu vlády pôjde o jeden z najmodernejších futbalových štadiónov v Európe, už dnes je jasné, že náklady na výstavbu budú vyššie ako pôvodne stanovená suma. Či to bude viac o sedem alebo dvanásť miliónov, netuší zatiaľ ani investor, ktorý zvýšenie ceny zdôvodňuje zmenou požiadaviek UEFA na osvetlenie a niektoré časti infraštruktúry.

Štadión s kapacitou 22 500 miest by sa mal stať aj miestom veľkých kultúrnych podujatí a podporiť potenciál kongresovej turistiky.

Návštevníkom podujatí má slúžiť tisíce parkovacích miest v podzemí štadióna. „Aby novomestskí obyvatelia netrpeli extrémnym náporom na parkovacie miesta v okolí zimného štadióna, tenisového centra a čoskoro už aj futbalového štadióna, máme vypracovaný a schválený dopravný projekt na riešenie parkovania v tejto zóne a čakáme na jeho schválenie magistrátom hlavného mesta. Parkovací systém v Bratislave je totiž závislý práve od hlavného mesta, ktoré schvaľuje každú značku, každé vyznačenie parkovacích miest. Nehovoriac o tom, že bez súhlasu mesta nebude mestská polícia postihovať vodičov, ktorí budú parkovať na miestach vyhradených miestnym obyvateľom. A bez toho by bola každá naša snaha bezzubá,“ uviedol starosta Kusý.

Pre naše deti sme vybojovali najlepšie ihrisko na Slovensku

Bezprostredne po kontrolnom dni na štadióne sa hostia presunuli do základnej školy Kalinčiakova, aby tu slávnostne prestrihli pásku a otvorili výnimočné futbalové ihrisko s povrchom z umelej trávy. Odolný povrch znesie vysoké zaťaženie počas celodenných tréningov školákov, ale zároveň spĺňa prísne kritériá UEFA a FIFA, takže je na ňom možné odohrať aj dôležité medzinárodné zápasy. Investor štadióna ho vybudoval ako súčasť vyvolaných in-

Riaditeľ školy Dušan Noga a starosta Rudolf Kusý sa zhodli, že nové ihrisko pomôže skvalitniť športovú prípravu žiakov.

vestícií, pričom po odsťahovaní zariadení staveniska vybuduje na uvoľnenej ploche ešte jedno trávnaté ihrisko.

„Otvárame ihrisko, ktoré má jeden z najkvalitnejších povrchov na Slovensku, a celkom určite je to najlepšie ihrisko s umeľou trávou v areáli základnej školy,“ povedal počas otvorenia športoviska Rudolf Kusý. „Považujem za samozrejmé, že pri desiatkach miliónov eur na stavbu štadióna sa nájdu peniaze aj na investície v prospech miestnych obyvateľov. Hoci o nich musíme znova a znova hovoriť a pripomínať ich, máme prvý výsledok – mimoriadny športový areál pre naše deti. A nasledovať budú postupne ďalšie, ktoré boli s miestnymi obyvateľmi dohodnuté,“ dodal. Jana Škutková, snímky Jana Plevová

Odborné uznanie pre náš park JAMA

S istým oneskorením sa k nám dostala informácia o priaznivom odbornom posúdení športparku Jama, no pri dobrých správach na tom až tak nezáleží. Predsedom poroty v súťaži o Cenu ZUUPS, do ktorej môžu architekti, krajinní architekti či priestoroví plánovači prihlásiť výsledky svojej tvorby, bol profesor Bohumil Kováč, ktorý v Novom Meste vyrástol, nuž sme ho požiadali o vyjadrenie.

„Združenie pre urbanizmus a územné plánovanie na Slovensku vyhlasuje túto súťaž každý druhý rok,“ napísal nám. „Autori Jamy na Tehelnom poli v roku 2017 prvý raz v histórii súťaže prihlásili už realizované a skolaudované dielo (dovtedy súťažili najmä štúdie či územné plány), a to sa hneď zaradilo medzi nominantov na cenu. Porota na práci ocenila nielen vysoké architektonické kvality stavby, ale najmä jej ambíciu prispieť k eliminovaniu negatívnych vplyvov globálneho otepľovania. Dielo ako jedno z prvých reaguje na Akčný plán adaptácie hl. mesta SR na zmenu klímy, a to najmä v oblasti manažmentu dažďových vôd, ktoré ostávajú na území. Osobne si na dielo

cením aj to, že park využil tvar oválu a zapustenie bývalej cyklistickej dráhy a zachoval väzby na tenisové kurty. Podčiarkol tak spolu s kúpaliskom jediné stopy pôvodnej koncepcie Tehelného poľa od architekta Kamila Grossa, čím prispel k zachovaniu genia loci aspoň časti slávneho „Ziegelfeldu“.

O tom, že je areál úspešný, svedčí návštevnosť. Najmä seniori si tu rýchlo našli miesto svojich prechádzok a stretnutí. Padlo aj nejaké slovo o budúcnosti areálu?

„V porote vyvolala realizácia zaujímavú diskusiu a hrbu nových podnetov,“ potvrdil prof. Kováč. Napríklad, že zapojenie parku do programu adaptácie na zmenu klímy bude ešte účinnejšie, ak v budúcnosti táto plocha pomôže zadržať aj vody zo striech okolitých budov. Kým sa koruny stromov rozkošatejú, navrhovala porota zatieniť niektoré z lavičiek tieniacou konštrukciou. V minulosti niesol štadión meno po slávnom slovenskom cyklistovi Vlastimilovi Ružičkovi, zachovať jeho pamiatku by pomohla inštalácia výtvarného diela, ktoré by budúcim generáciám výraznejšie pripomenulo, čo tu predtým stálo. Do priestoru by

sa aktívne mala zapojiť aj zatiaľ nevyužitá budova a tenisti by pre atraktivitu parku mohli dačo urobiť s pôvodne zadnou fasádou krytých kurtov.

Porota tiež konštatovala, že úspech a spoločenské prijatie diela sú výsledkom postupu, akým vznikalo. V Novom Meste si dávame záležať na zapojení ľudí do diskusií o budúcnosti verejných priestorov. Niektoré to berie ako stratu času, ale ak sú kvalitné verejné priestory naším spoločným bohatstvom, je správne dať obyvateľom možnosť vyjadriť sa.

Viera Vojtková
Snímka Jana Plevová

Na Kramároch ožíva najstaršie hokejbalové ihrisko na Slovensku

Pri realizácii projektu Guerera sa spojili športovci, dobrovoľníci, miestni politici a verejný aj súkromný sektor. Spoločnými silami rekonštruujeme hokejbalové ihrisko v areáli ZŠ na Cádrovej ulici – pod taktovkou Milana Szabóa z občianskeho združenia Rohan.

Naším cieľom je nielen obnoviť a sfunkčniť ihrisko, ale urobiť z neho aj miesto na ďalšie športy – napríklad florbal, basketbal, inline korčuľovanie či minifutbal. Chceme, aby po rekonštrukcii mohlo slúžiť na aktivity základnej školy, detské hry, krúžky, mimoškolskú činnosť a opäť ako priestor, kde Kramárčania odychujú a trávia voľný čas.

Projekt finančne podporilo viacero firiem, ľudí a inštitúcií. Naša mestská časť poskytla dotáciu, starosta Rudolf Kusý prispel prostredníctvom svojho komunitného fondu i prácou, ja som venoval časť

svojich poslaneckých odmien a ďalšie prostriedky cestou občianskej iniciatívy Nové Mesto – náš domov. Pravidelne sa zúčastňujem dobrovoľníckych brigád v rámci rekonštrukcie. A aj keď sa často poriadne narobíme, som veľmi rád, že ma ľudia z OZ Rohan na začiatku svojho projektu oslovili a môžem byť pri tom.

Priestor sa nazýva „Guerera“ už od osemdesiatych rokov. Toto zvláštne pomenovanie vzniklo spojením slov Guothova a L. Dérera – stretávali sa tu mladí ľudia najmä z týchto ulíc. Ide o prvé hokejbalové ihrisko na Slovensku, no v posledných troch dekádach, žiaľ, značne schátralo. V rámci projektu Guerera však nejde len o samotné ihrisko... Veríme, že jeho rekonštrukciou sa predovšetkým obnoví vzťah Kramárčanov – detí, rodičov, športovcov – k tomuto priestoru a lokalite.

Tomáš Korček

V Novom Meste pribudnú ďalšie workoutové športoviská

Verejné street workoutové ihriská tvoria konštrukcie, ktoré sú prispôsobené cvičeniu využívajúcemu vlastnú hmotnosť tela cvičiaceho. Jednoduché odolné konštrukcie, hrazdy, bradlá rôznych výšok, dĺžok a rozstupov umožňujú na malej ploche s upraveným tlmiacim povrchom a v nevelkom priestore precvičovať celé telo. Sú určené pre mládež od 15 rokov a dospelých.

Zvyčajne sú umiestňované vo verejných priestoroch, na uliciach, v obytných vnútroblokoch, v parkoch či vo verejne prístupných areáloch škôlok a škôl.

Po Dimitrovke a Hostinského sídlisku, kde boli workoutové ihriská vybudované ešte v minulom roku, sa koncom leta 2018 začala realizácia ďalších takýchto ihrísk na Teplickej ulici, v Mierovej kolónii a na

Kramároch. Na ich zriadení má rozhodujúci podiel miestny a mestský poslanec Richard Mikulec, sám aktívny užívateľ týchto ihrísk, ktorému sa podarilo zabezpečiť dostatok finančných prostriedkov z rozpočtu Hlavného mesta SR Bratislavy. Na budovanie ihrísk osobne dohliada a teší sa, že projekt, ktorému sa venuje ako mestský poslanec, už niekoľko rokov úspešne napreduje. Ako mi povedal vo viacerých rozhovoroch, dúfa, že jeho iniciatíva vytvárania priestorov a plôch na športovanie či aktívne trávenie voľného času obyvateľov Nového Mesta bude pokračovať aj v budúcnosti.

Peter Vaškovič, snímky Jana Plevová

Český psychológ o výchove najmladšej generácie

Mnohí rodičia sa usilujú umiestniť svoje deti do predškolských zariadení ešte pred dovŕšením troch rokov, prípadne aj oveľa skôr. Dôvody môžu byť rôzne – finančná situácia, spoločenský tlak či túžba oboch rodičov sa profesionálne realizovať. Začiatkom leta sa v Bratislave uskutočnila konferencia AKÝ OTEC, TAKÝ SYN, na ktorej vystúpil český špeciálny pedagóg a personálny poradca Jiří Halda. Hovoril o tom, čo je vo vývoji dieťaťa do troch rokov výnimočné, a niektoré jeho myšlienky chceme sprostredkovať aj našim čitateľom.

Výchova detí je dnes iná ako v minulosti

Samotný nápad, aby sme sa venovali výchove, je dobrý, ale je to taký novodobý výmysel. Z pedagogiky sa v 21. storočí stala veda. Deti sme v minulosti nevychovali. Vychovávali ich povinnosti a iné deti. Neexistuje spravodlivejšia výchova ako výchova detí inými deťmi. Deti vychovávať nevieme, aj keď si každý myslí, že áno.

Špecifické obdobie najútlejšieho veku dieťaťa

Keď dieťaťko príde na svet, prvý podnet jeho emočnej mapy (v tom čase sa ešte nedá hovoriť o pamäti) je, že sa nadýchne vôňe mamy. Unikátny pach, ktorý každá mama má, je začiatkom jeho schopnosti vnímať a chápať svet. Je to preto, že poriadne nepočuje a nevidí. Vôňa je orientačný podnet, vďaka ktorému začne chápať svet, pričom mamina vôňa sa mení. Ako mama

prichádza do kontaktu s rôznymi ľuďmi, ktorí v nej vyvolávajú buď pokoj, alebo stres, tak vonia intenzívnejšie alebo naopak, začne od stresu „smrdieť“ a dieťaťko začne byť nepokojné. Dieťaťko si tón hlasu určitej osoby zakomponuje do pamäti ako zvuk, ktorý je bezpečný, alebo naopak, spojí si hlas človeka, ktorý spôsobil mame

stres, s nepríjemným zvukom. Takto sa spúšťa aktivita limbického systému, ktorý je o vnímaní príjemných a nepríjemných podnetov. Takže dieťa má najprv aktívny čuch, potom sluch a až dlho potom začína vidieť.

Všimnite si napríklad, že keď sa dieťa rozruší – a robia to nielen dvojročné či sedemročné deti, ale aj dospelí, keď sú nešťastní – zaboria nos do krku človeka, s ktorým sa cítia bezpečne. U detičiek je to, samozrejme, mama. Nešťastné, vydesené alebo nahnevane dieťa sa chce vyšplhať po mame hore a zaboriť si nos do priestoru medzi uchom a kľúčnou kosťou, kde produkujú ženy tejto vône najviac. Potom je tej vône najviac ešte nad kolenami, takže dieťa chytí matku za nohy, objíma ich a zaborí nos medzi stehná. Potrebuje mať pocit, že patrí do intímneho priestoru matky a vôňa je preň zdrojom pokoja.

Deti vo veku 12 – 18 mesiacov nevedia o svete prakticky nič. Všetci sme však evolúciou obdarení adaptačným procesom, ktorý sa volá docilita. Je to nástroj, vďaka ktorému, aj keď nechápeme, čo vidíme a čo počujeme, robíme to, čo ostatní. Docilita je vlastne zvýšená citlivosť na podnety. Najmasívnejšie deti napodobňujú to, čo robí mama.

Deti sú úplne závislé od mám, aj keď si to radi zamieňame za lásku. Avšak láska je nezávislý cit, formu lásky dieťa napodobňuje podľa toho, čo vidí u rodičov, a táto závislosť sa v lásku mení postupne. Je dobré uviesť si ešte jednu vec. Dieťaťko nepovažuje mamu za ženu, mama je totiž viac než žena. Dnes je moderné podporovať ambície, aby šli ženy čo najskôr do práce. No to sa nám úplne nevypláti. Pokiaľ dieťaťko mamu emočne potrebuje, je potrebné, aby bola mamou. Inak sa mu nerozvinie emocionálnosť a pretože emočný systém má na starosti redistribúciu energie, nenaplní sa energetický potenciál tak, ako by mohol.

Ako rodinný terapeut najčastejšie riešim stres matiek z toho, že nemajú potrebu sa so svojimi deťmi maznať. Nevedia to. Keď vás odložia do jasiel, zdravotná sestra tam nie je na to, aby vás pusinkovala na celom tele, čo dieťaťko potrebuje. Sme zúfalo citovo otupená kultúra, nevieme sa s deťmi maznať. Keďže mi prešli rukami tisíce ľudských príbehov, trúfam si tvrdiť, že viac ako 80 % ľudí je hladných po nehe a intimitě.

Tento hlad si potom kompenzujeme vecami a jedlom. Je to väčší problém než sa zdá. Dnešné deti všetko majú a na nič sa už netešia. A viete, čo robí človek, ktorý sa na nič neteší? Ubližuje. Je to taká zábava za

hranicou, aby som cítil, že sa vo mne niečo deje. Zároveň sa deti s prebytkom hračiek nenaučia tvorivo hrať. Tvorivosť totiž vzniká vo chvíli, keď musím vymyslieť, ako sa pohrať s hračkou, s ktorou som sa už predtým povrchno pohral tak, aby ma to bavilo. Proces vymýšľania hry je v skutočnosti proces tvorivosti.

Ak chcete mať istotu, že deti budú mať normálne podmienky na vývoj, musia mať dostatok nehy. Pretože ony sa potrebujú cítiť prijímané, a to aj vo chvíli, keď sa na ne hneváme. Najviac detí, s ktorými sú v živote problémy, sú tie, ktoré tej materskej intimity zažili nedostatok.

Čo ohrozuje vývoj detí viac ako moderné technológie

Za najväčšiu hrozbu súčasnej doby považujem obsluhovanie detí. Nenaúčime ich, aby sa radovali z toho, že sú samostatné. Keď to „prebubľe“ cez obdobie, ktoré sa volá „ja sám“, neskôr tie veci jednoducho robiť nechcú. My si predlžujeme mladosť tým, že nedovoľujeme deťom, aby rástli, pritom je v našom záujme, aby boli samostatné. Dieťa sa potrebuje naučiť sebaobsluhu, aby obstálo, aby nepotrebovalo k svojmu životu dospelého človeka, čo je aj dôležitá podmienka vstupu do škôlky. Človek, ktorý je obsluhovaný, vie jedinou vec – nechať sa obsluhovať – a takéto deti sa o nás v starobe nepostarajú. Ak malé dieťa volá „ja sám“, tak je predsa nezmysel, aby som mu to nedoprial. Dieťa totiž v tomto období oznamuje „začínam pripúšťať, že nie som mama“. Ten najbežnejší zázrak je, že dieťa vznikne z maminho tela. Keď sa narodí, vedá sa mu nijako vysvetliť, že je niekto iný, ono je jednoducho presvedčené, že je naďalej súčasťou mamy.

Prvé zistenie dieťaťa, ktoré sa mu nepáči, je, že mama nechce vždy to čo ono. Dokonca, že občas chce niečo iné ako ono. A nakoniec príde na to, že ono nie je mama. Najťažšie zistenie, že ja som niekto iný ako mama, sa väčšinou zhoduje s obdobím „ja sám“. Toto obdobie zároveň sprevádza nádej, že svet sa naďalej bude točiť okolo mňa. Tu prvýkrát významne nastupuje úloha otca – od neho sa v tomto období očakáva rola, ktorej sa hovorí „láskavý tyran“.

Človek ako jediný tvor prichádza na svet tak, že nemá aktívne sebaovládanie. Keď deti prechádzajú do obdobia, že si uvedomujú samy seba, potrebujú, aby sa im aktivovali systémy a procesy, ktorým sa hovorí „aktívne zábrany“. Obdobie, keď si batola začne uvedomovať, že je niekto iný, je vlastne prvý rituál, ktorý potrebuje prežiť s otcom. Prežije s ním to hrozné zistenie,

keď už chápe, že sa veci nebudú diať tak, ako ono chce. Potrebuje prijať fakt, že to už nebude tak, ako to bolo, ale zároveň sa na neho nikto nehnevá, že sa hnevá.

Týmto rituálom prejde dieťa do obdobia, keď sa zo závislého batoliatka stane mierne emočne nezávislé dieťaťko. Medzi batolatom a dieťaťom je dosť zásadný rozdiel. Pokiaľ toto deti nezažijú, majú ten hnev v sebe naďalej. Určite poznáte vo svojom okolí niekoho, kto neznesie odpor, kto sa nahnevá pre každú banalitu. Máte pred sebou človeka, ktorý neprežil tento rituál a nestal sa tým pádom dieťaťom.

Otec je na to, aby chválil

Či je otec skutočným otcom, sa vie podľa toho, či vie chváliť. Viete, aké jednoduché je pokaziť dieťa syndrómom „šikulka“? Pretože my chváliť nevieme. Pokiaľ chcete, aby vaše deti mali sebadôveru, tak si pamätajte, že otec je na to, aby chválil. Tu tiež platí Parettovo pravidlo 80 : 20 alebo 4 : 1, teda štyri pochvaly na jednu kritiku. Ale pozor, nepleťte si pochvalu s komplimentom. Keď dieťa namaľuje obrázok a vy mu povieť „jé, to je pekný obrázok“, tak z toho dieťa nič nemá. Potrebuje, aby sme s ním rozobrali, čo nakreslilo, ukázali mu, čo sa mu podarilo, čo sa mu zapíše do hlavy. Tak zároveň vzniká hemisférická spolupráca. A je veľmi dôležité ukázať mu, čo môže najbližšie vylepšiť. Napr.: „Ten kôň má hrivu, je vidieť, ako beží. A prečo si ho tak nedbanlivo vyfarbil?“ A ono vďaka tomu, že bolo pochválené, najbližšie vie, čo bude správne. A nebude mať problém to vylepšovať, aby si otec všimol, že sa snažilo.

*Katarína Rácz, Asociácia rodičov pre výchovu a vzdelávanie ASROW, o. z.
Snímky Marián Dekan,
Denisa Bobríková Photography*

OBČIANSKE PROJEKTY IDÚ DO FINÁLE

**Participatívny
rozpočet**

Nové Mesto v našich rukách

Občianske projekty, ktoré budú financované z participatívneho rozpočtu v roku 2019, idú do finále. V októbri sa ešte uskutočnia verejné prezentácie a následne Novomešťania vo veľkom hlasovaní vyberú tie, ktoré považujú za najlepšie. Dnes predstavujeme niektoré občianske projekty slovami ich predkladateľov.

„Čo všetko sa dá zlepšiť?“ Na túto otázku odpovedali dobrovoľníci, koordinátori občianskych projektov všetkých vekových kategórií. Začiatkom septembra prezentovali na Kuchaj-de hlavné myšlienky a ciele svojich projektov vo vzájomnom fóre koordinátorov.

Postupne tieto nápady dostávajú papierovú podobu, aby mohli postúpiť do záverečného verejného zvažovania, ktoré je jednou z troch zložiek verejného rozhodovania. Následne už bude po októbrovom zvažovaní nasledovať len hlasovanie širokej verejnosti.

Novomešťania budú môcť hlasovať osobne v papierovej forme alebo na internete spolu s ostatnými Bratislavčanmi. Preto si v blízkej budúcnosti všimajte informácie o participácii, ktoré dostanete do vašich domov, aby vám hlasovanie neušlo. Novomešťania majú totiž možnosť rozhodnúť o tom, na čo pôjde časť peňazí z ich daní.

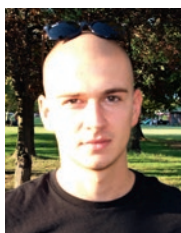

Za každým projektom sú ľudia – koordinátori predstavujú projekty

Dnes sme dali priestor občianskym koordinátorom, aby vlastnými slovami predstavili svoje projekty. Prečítajte si, ako si predstavujú realizáciu svojho projektu a čo z nich bude mať verejnosť. Určite vám to pomôže lepšie spoznať projekty, ich autorov a následne sa lepšie rozhodnúť vo veľkom hlasovaní o participatívnych projektoch.

René Lazový

Som umelec. Už minulý rok som chcel financovať svoj umelecký projekt a tento rok dúfam, že sa mi to podarí. Môj projekt sa volá Nestavanie mája a odkazuje na zabúdanie tradícií, či už súčasnou generáciou, alebo prichádzajúcou mladou generáciou. Rád by som propagoval túto problematiku, umenie aj seba a odkomunikoval ľuďom problém zabúdania kultúrnych tradícií. Veľa ľudí má na Slovensku vzťah k tradíciám a práve mladí by tiež mali mať možnosť, aby si ho vytvárali. Nemusia hneď preberať štafetový kolík, ale stačí, ak si vyvinú svoj vlastný vzťah či už k stavaniu mája, alebo k iným tradíciám.

Ivan Labath

S kamarátom sme podali projekt Elektrokuchyňa. Chceme vytvoriť dielňu alebo priestor, kde by sa mohli stretávať ľudia, ktorých zaujíma elektronika. Radi by sme zriadili priestor pre komunitu, kde by mohli fanúšikovia elektroniky tvoriť vlastné veci. A popri tom by sme chceli raz do týždňa aj pomáhať ľuďom, ktorí potrebujú opraviť banálne chyby na elektrospotrebičoch ako pokazený kábel z vysávača či vypínač na lampe a podobne. Často sa plytvá, elektronické zariadenia sa vyhadzujú pre hlúpe poruchy. Hľadáme aj nadšencov, ktorí by sa do niečoho podobného chceli zapojiť. Nevieme o tom, že by niečo podobné v Bratislave existovalo.

Anna Iváková

Zastupujem projekt Staré fotky s príbehom alebo aj bez príbehu. Raz som sa hrala v starých albumoch a napadlo mi, že by bolo možné niečo takéto zozbierať a ukázať ľuďom, ako sa voľakedy žilo, obliekalo, čo sa robilo, čo jedlo, prípadne aj podľa akých receptov sa varilo. Tiež sú zaujímavé aj budovy, kaštiele, parky, ulice, rôzne miesta, kde ľudia žili a kde robili, alebo aj ako trávili voľný čas. Chcem, aby zbierka odovzdala posolstvo mladej generácii, ktorá to nezažila. Kto vie, môže popísať, koho a čo zachytáva fotka, prípadne popísať okolnosti, za akých vznikla, alebo nám o tom povedať a my to dáme na papier. A ten, kto nič o fotke nevie, môže sa takisto do tejto aktivity zapojiť, preto chceme zbierať aj fotky bez príbehu.

Milena Partelová

Predkladám projekt Revitalizácia okolia bytového domu na Čsl. parašutistov 1, kde bývajú väčšinou starší ľudia alebo mladí, ktorí nemajú čas. Ja som sa prisťahovala do tejto lokality a nielen ja, ale aj iní obyvatelia, ktorí sa chcú pozrieť, čo nám tu v niektorom ročnom období pri dome kvitne, musíme ísť za kričky, aby sme to zbádali. Tak mi napadlo, že by bolo dobré trochu to upraviť, aby sa človek mohol potešiť, keď ide okolo. Keď sa dáme dokopy, niečo určite urobíme.

Dalibor Jurášek

Zastupujem projekt Revitalizácia Rösslerovho lomu. Ja som mal minulý rok voľnejší, tak som chodil na výlety po maloplošných chránených územiach, rezerváciách a prírodných pamiatkach v okolí Bratislavy. Keď som prišiel do Rösslerovho lomu, tak som videl, že je zanedbaný, boli tam odpadky, čo mi bolo ľúto, a tak som sa rozhodol, že s tým niečo urobím. Už sme tam s kolegami zo Zelenej hliadky mali pár akcií, už sme to upratali, pokosili, kontaktoval som štátnu ochranu prírody a v tejto realizácii mi pomáhajú kamaráti, ktorí už majú skúsenosti s podobnými typmi projektov. Cieľom je to, aby do lomu viedla turistická trasa, aby bol zviditeľnený, aby ľudia o ňom vedeli a aby tam bola informačná tabuľa, ktorá poskytne základné informácie. Tu je najzaujímavejšie to, že je to bývalý kameňolom a odhalená je aj skala. Podľa toho si vieme predstaviť, čo je pod Karpatmi, kým inde vidíme len povrch. Tu vidíme základ, kameň aj do hĺbky, čo je pod nami, a je to blízko Bratislavy. Tiež chceme urobiť prieskum verejnej mienky o podpore rôznych ochranných opatrení, aby sme spoznali priority ľudí a vedeli argumentovať.

Barbora Jurinová

Zastupujem projekt Sobotné divadelné predstavenia pre deti a rodičov v dramacentre Edudrama, ktoré by chceli stierať hranicu medzi hľadiskom a javiskom. Chceme vytvárať priestor, aby rodičia trávil s deťmi spoločný čas. Tie predstavenia by nemali byť pre pasívnych divákov, ktorí na konci zatlieskajú a odídu. My pracujeme spôsobom, ktorý aktívne vtahuje diváka do diania, kde divák naozaj hrá spolu s hercom na javisku. Je to v neformálnom divadelnom prostredí. Po hre nasleduje workshop, ktorý dopĺňa tému predstavenia, ktoré deti videli. Chceli by sme rozšíriť ponuku v Novom Meste, priviesť nové projekty, ktoré pracujú podľa interaktívnej metodiky. Myšlienku začali využívať už začiatkom 20. storočia v Amerike a naši sme štúdie, ktoré uvádzajú, že až 60 % držiteľov Nobelových cien prešlo v detstve tzv. rolovými hrami. Umožňujú vyskúšať si veci nanečisto a uvažovať o situáciách z pohľadu iného človeka.

**Darina Timková
a Beata Kafková**

Darina Timková: My tu reprezentujeme dva projekty – Kino Kramer a Adventný víkend. Pokračujeme v myšlienke vytvárať príležitosti

na Kramároch pre obyvateľov, ktorí tam žijú, aby sa stretávali. Už sa viacerí poznáme a chceme sa posunúť ďalej. V lete by to bolo Kino Kramer vonku a v zime vo vnútri. Ľudia by si zvolili film, stretávali sa a komunita by bola stále širšia a širšia. Stále sa držíme myšlienky, že robíme aktivity pre Kramárčanov na Kramároch. A o tom je aj druhý projekt Adventný víkend.

Beata Kafková: V minulosti sme už robili Vianočný trh a toto by malo byť podobné, aby sa ľudia stretli pred Vianocami. Teraz to chceme zamerať na stretnutie a zážitky, že ľudia budú počuť, cítiť, vnímať farby aj svetlá a zažijú atmosféru Vianoc. Lebo jediný stromček, ktorý je na Kramároch, je pri nemocnici. A my chceme, aby mali Kramárčania jedno miesto, kde by sa stretávali, kam by si doniesli občerstvenie, ktoré si prinesú, lebo Vianoce sú správny čas na to, aby si ľudia s niekým podali ruku.

Ján Papuga

Som zástupcom projektu Detské ihrisko na ZŠ Riazanská. Myšlienka projektu sa zrodila veľmi ľahko, lebo máme školský dvor, kde nie je jediný hrací prvok. Dvor denne využívajú deti a žiaci, poobede aj mládež a nemáme tam okrem pieskoviska, ktoré si tam žiaci sami spravili, žiadnu preliezku. Najskôr tam chceme dať hrací prvok a postupne z dvora urobiť poriadne detské ihrisko. Kedysi tam bola plánovaná plaváreň, ale to by bol na dnešné pomery vysoký cieľ, aj keď zaujímavý. My chceme ísť cestou možného riešenia.

Patrik Bartas

Prichádzam s projektom Komunitná recyklácia plastov. Cieľom je vytvoriť dielňu, kam môže ktokoľvek prísť so svojim plastovým odpadom a môže si z neho vytvoriť čokoľvek. Človek prinesie napríklad plastovú fľašu, po rozdrvení v drvičke dostane granuly, z ktorých sa dá tepelným spracovaním po vtláčení do formy vyrobiť ľubovoľný tvar, vešiaky, vešáčky, úžitkové predmety, niekde už vyrobili operadlá, stoličky, nábytok a experimentujú aj s využitím v stavebníctve. Možnosti sú rozmanité, ale najdôležitejšie je to, že materiálom je plastový odpad. Zbierame plasty, ktoré už nebudú odpadom, a využijeme ich, lebo plast sa dá až šesťkrát recyklovať. S nápadom prišiel v roku 2013 Dave Hakkens, Holanďan, ktorý navrhol stroje a dal ich zadarmo na internet ako open source. A každý, kto chce, si ich môže zhotoviť a vytvoriť si takúto dielňu.

MARTA HREBÍČKOVÁ (1949 – 2018)

Po zákernej chorobe nás opustila Marta Hrebíčková. Bola predkladateľkou občianskeho projektu Prevencie sociálnej izolácie, ktorý v rámci participácie získal podporu verejnosti. Projekt si osvojil úrad, funguje dodnes. Kvalifikovaná psychologička telefonuje a rozpráva sa s osamelými Novomešťanmi, ktorých pribúda stále viac. Marta sa aktívne zapájala do verejných aktivít a pomáhala ľuďom okolo seba do posledných dní. Marti, veľa si nás naučila. Spomíname, robíme. Ďakujeme.

Olympiáda bola krásna odmena za roky driny

Hokej jej dal viac, ako možno sama očakávala – radosť, zábavu, úspechy, zážitky z celého sveta a nakoniec aj manžela. Dnes je na Slovensku legendou tohto športu a so 175 štartmi za slovenskú reprezentáciu jeho rekordérkou. „Hokeju som vďačná, že ma obohatil aj ľudsky,“ hovorí rodáčka zo Šariša, dnes však už Novomešťanka Edita PETRUSOVÁ. Hoci aktívnu kariéru pred dvomi rokmi ukončila, k športu má stále blízko. Viac poodhalila v rozhovore pre Hlas Nového Mesta.

Hokej je vnímaný skôr ako mužský šport. Prečo ste sa rozhodli práve preň?

Rodičia nás od malička viedli k tomu, aby sme sa popri učení venovali aj športu. So sestrou dvojčikou a dvomi starší-

Pozvánku do reprezentácie Edita Petrusová nikdy neodmietla. Najcennejší dres si obliekla 175-krát

mi bratmi sme sa teda celý rok všemožne hýbali a hrali aj hokej na dedinskom rybníku. Na vysokoškolskom internáte v Prešove nás so sestrou zaujal inzerát tamojšieho ženského klubu Šarišanka. Neobmedzovali sme sa úvahami, či by hokej mal byť iba mužský šport. Prihlásili sme sa, bavilo nás to, mali sme chuť a vytrvalosť neustále sa zlepšovať. Ženský hokej, samozrejme, nie je taký tvrdý ako mužský, narážanie na mantinel je zakázané. Ja ako obrankyňa som však osobné súboje mala celkom rada.

Nakoniec ste pri hokeji vydržali celé dve desaťročia a vďaka nemu ste videli aj kus sveta.

Na začiatku mi ani nenapadlo, že budem hrať 20 rokov. Okrem všetkých tradičných hokejových krajín som si zahrala aj v Číne, Turecku, Japonsku či v Severnej Kórei. Dôležitým míľnikom našej generácie bol projekt centralizovanej prípravy, keď v roku 2005 v Slovane Bratislava zhromaždili akési jadro ženskej reprezentácie a prinieslo to výsledky. Hrala som aj za Spišskú Novú Ves, Poprad, Viedeň Flyers, v hlavnom meste aj za HC Petržalka a na záver kariéry v drese ŠKP Bratislava.

V roku 2003 prišla prvýkrát pozvánka do reprezentácie. Aký to bol pocit – obliecť najcennejší dres?

Bola to pre mňa veľká česť. Nikdy som neodmietla pozvánku do slovenského dreasu a každý zápas som sa snažila odohrať najlepšie, ako som bola schopná.

Keď si spätne rekapitulujem, teší ma, že som bola súčasťou najkrajšej éry slovenského ženského hokeja, ktorá vyvrcholila postupom na olympiádu i do elitnej kategórie majstrovstiev sveta. Aj posledný reprezentačný duel bol nezabudnuteľný – bolo to derby proti Čechám v Brne pod holým nebom. A presne takto som kedysi začínala – na rybníku v rodnom Brestove. Kruh sa štýlovo uzavrel.

Šport prináša aj veľké emócie. Kedy ste vy prežili tú najsilnejšiu?

V novembri 2008 počas olympijskej kvalifikácie v nemeckom Bad Tölzi. Na turnaj sme rozhodne neodchádzali ako favoritky, avšak vďaka bojovnosti, obetavosti a tímovej súdržnosti sme vyhrali nad Nemeckom, Kazachstanom i Francúzskom. V momente postupu to bola zmes objímania, radostných výkrikov, smiechu a slz šťastia. Naozaj nám chvíľu trvalo, kým sme si naplno uvedomili, že sme skutočne postúpili do Vancouveru. Druhá vlna eufórie ma v tejto súvislosti ovládla po niekoľkých mesiacoch, keď tréner aj mňa vybral do konečnej nominácie. Športovci vedia, že čakanie a neistota pred zverejnením definitívnej súpisky sú až trýznivé. Účasť na samotnej olympiáde vo februári 2010 potom bola krásnou odmenou za roky driny.

Vo vašom životopise svieti aj rok 2011, ktorý je spätý s ďalším veľkým úspechom.

V lete sme ako doplnkový šport hrávali hokejbal a v roku 2011 sme v Bratislave

Hokej jej „prihral“ aj manžela – televízneho reportéra Petra Petrusa

získali titul majsteriek sveta po finálovej výhre nad Kanadou 1:0. Aj to bol skvelý zážitok.

Každý športovec má svoje vzory. Kto bol ten váš?

Páčil sa mi štýl korčuľovania Petra Bondru a bojovnosť Kanadana Erica Lindrosa. Najväčším športovým vzorom je však pre mňa nehokejový šampión – tenista Roger Federer.

Pred dvomi rokmi ste ukončili aktívnu kariéru. Zavesili ste hokej definitívne „na klinec“ alebo ste s ním stále v kontakte?

Dianie v ženskom hokeji naďalej pozorne sledujem. Máme však 20-mesačného syna, takže na ľad sa dostanem len zriedka. Občas si idem zahrať s partičkou a chodím sa pravidelne dívať na zápasy ŠKP Bratislava. Bola som rada, že za dievčatami môžem zájsť aj do šatne a sem-tam im trochu pomôcť na tréningu. Pravdu povediac, celé mi to veľmi chýba a keby sa dalo, hneď do kabíny opäť

prinesiem aj svoj výstroj a začnem naplno makať. Hokeju som však vďačná, že ma obohatil aj ľudsky. Spoznala som pri ňom mnoho skvelých ľudí, získala veľa priateľov. Dlhoročná spoluhráčka Zuzka Moravčíková mi bola svedkyňou na svadbe. A aj manžela mi „prihral“ tento šport – televízny reportér Peter Petrus pred rokmi nakrúcal príspevok o ženskom hokeji a vyvinulo sa to až do svadby. ☺

Žijeme v „počítačovej dobe“ a stále viac detí uprednostňuje pred športom tablet, mobil či počítač. Ako to vnímate? Čo sa musí udiť, aby sa deti vrátili k aktívnemu pohybu?

Základy by deti mali dostať v rodine a v škole. Ide o to, aby im mobility a počítače primerane pomáhali, ale neboli od nich závislí. Na aktívny pohyb však treba aj podmienky – ihriská, telocvične, ľadové plochy, cyklotrasy a podobne. Ako rodičia však musíme byť aj v tomto vzorom. Jednoducho, aby nás syn úplne prirodzene videl na bicykli, na korčuľoch, na do-

stihoch, pri tenise či iných športových aktivitách. A aby sa postupne primerane svojmu veku hýbal aj on. Uvidíme, či ho nejaký šport zaujme, do ničoho ho násilu tlačiť nebudeme. V žiadnom prípade sa však nestane, že by sme mu podpisovali vymyslené ospravedlnenky na telesnú výchovu.

Spomenuli ste dostihy. Nie náhodne. Ako ste sa dostali ku koňom?

Dostihy s manželom navštevujeme dlhodobo a koníky sa páčia aj nášmu dieťaťu. Tento rok sme dokonca aktívnymi aktérmi – máme rodinnú stajňu EPM Petrus, v drese ktorej behá krásna Samoa. V Borskom Mikuláši ju pripravuje mnohonásobný slovenský trénerský šampión Pavel Kalaš. Kobyla nám robí radosť, preteky silno prežívame a keď 23. júna vyhrala v sedle s Michalom Demom, boli to úžasné emócie.

Zhovárал sa Ján Borčín.

Snímky archív Edity Petrusovej

Škola na Českej vyniká v hudbe i športe

To, že sa základná škola na Českej ulici ako jediná v Bratislave špecializuje na hudobnú výchovu, vie pravdepodobne väčšina našich čitateľov. No táto ško-

la od čias svojho založenia vynikala aj v športe. „V školskom roku 1974 – 75 tu v spolupráci s ŠK Slovan vznikla prvá futbalová trieda na Slovensku a naši žiaci sa stali majstrami Slovenska i Československa. O pár rokov neskôr vybojovali zlaté medaily na majstrovstvách Slovenska zase mladučké volejbalistky,“

pochválila sa slávnou históriou Mgr. Iveťa Kopásková, riaditeľka ZŠ s MŠ Česká.

Podmienky na šport sa deťom výrazne zlepšili vďaka novému ihrisku, ktoré 7. septembra prišli slávnostne otvoriť aj starosta Kusý a poslanci miestneho zastupiteľstva, viacerí ako tunajší absolventi. Rudolf Kusý zaspomínal na svoje učiteľské začiatky práve na tejto škole, ale aj na postupné kroky rekonštrukcie v časoch, keď sa stal starostom: „Postupne sme tu vymenili okná, zateplili fasádu, opravili strechu a v poslednej etape prišiel na rad školský dvor. Dnes je to krásna moderná škola, z ktorej máme všetci radosť.“

Poslanec Andrej Balga je takisto jedným z bývalých žiakov. Pozdravil školákov, pedagógov i hostí v mene rady školy, v ktorej aktívne podporoval revitalizáciu

ihriska a modernizáciu športovej plochy. Poprial svojim malým nasledovníkom, aby vždy hrali so zápalom a vyhrávali tí najlepší. „Ako žiak som tu zodral nejedny tenisky. V tom čase bolo ihrisko novšie a zachovalé, neskôr asfaltovú plochu narušili korene veľkých stromov a hry už neboli také bezpečné. Na ihrisku s moderným mäkkým povrchom si deti nebudú rozbíjať kolená a ich radosť zo športu bude o to väčšia. Pohybu má dnes mládež čoraz menej, o to dôležitejšie je vytvoriť jej naň optimálne podmienky,“ povedal nám v rozhovore.

Podakovanie detí zaznelo v podobe krásnych hudobných a speváckych vystúpení tunajších talentov a potom už mohli netrpezliví malí futbalisti urobiť prvý slávnostný výkrok.

Jana Škutková, snímky Jana Plevová

Športpark JAMA prežil zat'ažkávaciú skúšku

A že to nebola skúška ľahká, potvrdí každý Bratislavčan, ktorý pred tohtoročným úmorným augustom neušiel do hôr ani k moru. Aj park musel vydržať extrémne teploty, pražiacie slnko, suchu aj lejaky. Navyše svojim tvorcom ukázal, v čom sa na základe svojich doterajších odborných skúseností „trafili“ a čo ešte bude potrebné dotiahnuť či poopraviť, aby starostlivosť o park mohol v budúcnosti naplno prevziať aj po dnešných dvoch špecializovaných organizáciách (GTX Slovakia, s. r. o., BIOSWIN, s. r. o.) domáci opatrovník – novomestský EKO-podnik VPS. Ten sa dnes preto popri bežnej údržbe záučia náročnejším postupom.

Čo po lete vravia rastliny

Zatiaľ ešte JAMA potrebuje odbornú opateru. Ukázalo sa napríklad, že niektoré rastliny vyschli nie preto, že by neboli zavlažované, ale preto, lebo sa im na danom stanovišti napriek všetkým teoretickým predpokladom jednoducho nepáčilo. Ako sme sa dozvedeli od Ing. Kataríny Tomanovej – Porubčinovej, stalo sa to napríklad pri hortenzii metlinatej a dokonca pri levanduli. Šalvii, rudbekii, echinacei a kuklíku sa v podmienkach parku páči, ľubovníku sa na jednom mieste darí, na inom ktovieprečo nie. Podobné je to pri vertikálnej zelenej stene: zimozelen a ostrica odchá-

dzajú, ich miesto však vďačne zaplnia pakost, heucher a bergénie... Odborníci teda pozorne sledujú správanie jednotlivých druhov a pripravujú sa v budúcej sezóne na dosádzanie. Cieľom je nastaviť podmienky tak, aby bola údržba parku časom čo najjednoduchšia. Ktorým rastlinám postačí i taká na udržanie vitálneho vzhľadu, dokáže ukázať len konkrétne stanovište.

Úspešné zadržiavanie vody

Na vodu v jazierku sme sa pýtali pracovníka MÚ Ivana Melišku. Potvrdil, že nie je chemicky ošetroená, lebo zatiaľ nebolo potrebné ju takto čistiť. Čistí sa štyrmi filtračnými jednotkami a žijú

v nej ryby. Po rozrasteňí lekieň problémů s prehrievaním vody nezaznamenali, jej odparovanie bolo však v horúčavách značné. Okrem toho vraj majú podozrenie, že voda z jazierka sa sčasti stráca pre poškodenie jeho izolačnej fólie, a to kameňmi, ktoré doň hádzu návštevníci. Vandalizmus niektorých z nich pokračuje všetky hranice, keďže väčšie kamene môžu poškodiť i zariadenia na dne jazierka. Podstatné je, že funguje systém retenčných nádrží, v súvislosti s ním nezaznamenali zatiaľ nijaké problémy. A môžu potvrdiť, že navrhnuté vodozadržné opatrenia sa plne osvedčili.

Rozpočet odráža aj zmeny klímy

Pokým stromy a kríky v parku podrastú tak, aby v lete citeľne vplývali na okolité obytné a športové prostredie, bude nás to ešte čosi stáť. A pritom budú tie peniaze vynaložené nanajvýš zmysluplne, doslova v mene „prežitia“. Lebo všetku výstavbu, všetky úpravy v meste musíme odteraz posudzovať aj z hľadiska prichádzajúcej zmeny klímy. Odborníčka na túto oblasť, urbanistka Zuzana Hudeková, PhD., vyzdvihla v tlači Nové Mesto za investovanie do športparku JAMA takisto jednoznačne, ako odsúdila trebárs „zaasfaltovanie“ Trnavského mýta – to však už majú na rováši jeho noví investori.

Viera Vojtková
Snímky Jana Škutková

Pomôžete upratať okolie Filiálky?

S príchodom jesene opäť nastáva obdobie každoročných brigád, ktoré organizujú obyvatelia, poslanci alebo starosta. Možno si povie, že o čistotu mestskej časti sa predsa stará EKO-podnik VPS. Máte pravdu, problematické sú však miesta, ktoré sa nachádzajú na

území Nového Mesta, pričom majiteľom alebo správcom je niekto iný. Zo zákona vyplýva, že samospráva sa o tieto pozemky nemôže starať.

Každoročne sa snažíme organizovať brigády, ktoré sa zameriavajú práve na takéto miesta. Spolu s obyvateľmi a ostatnými poslancami sme v letných mesiacoch upratovali okolie Hant Arény, park na Račianskom mýte či Kolibu.

Tentokrát sme sa s poslancom Tomášom Korčekom rozhodli zorganizovať **veľké komunitné upratovanie 13. októbra 2018 od 10. h na území Filiálky** medzi predajňou Billa na Račianskej ulici a OD Slimák na Kukučínovej ulici. Pozemok patrí ŽSR, tie sa však oň príliš nestarajú. Rukavice, vrecia, hrable a iné pomôcky zabezpečíme. Budeme radi, ak nás pridete podporiť. Veď podobné akcie pomáhajú nielen vyčistiť naše prostredie, ale sú aj príležitosťou na stretnutie susedov a diskusie o okolí. A po práci srdečne pozývame všetkých pomocníkov na malé občerstvenie.

Vladimír Mikuš

Alžbetínske naivné divadlo hrajú seniori pre svojich rovesníkov

Jedinečné divadlo z Bratislavy má ojedinelý cieľ a zameranie. Výhradne amatérski herci v zrelom veku pripravujú repertoár zaujímavý pre vekovo blízkych divákov. Názov Alžbetínske naivné divadlo (AND) mu dali zakladajúci členovia s mladou režisérkou Michaelou Čillíkovou, ktorá v tom čase súbor viedla. „Výjadrili sme tým úctu ku klasickému anglickému divadlu, ale aj Vysokej škole zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, ktorá nás vzala pod svoju strechu,“ povedal ochotnícky herec a dnes už aj režisér a umelecký šéf divadla František Lubomír Šatan.

Divadlo nemá stálu scénu, je putovné. Okrem divadelných scén hrá domov kultúry svoje bezplatné predstavenia v denných centrách seniorov, domovoch dôchodcov a iných sociálnych inštitúciách. Svoju prvú hru Moje lásky, spracovanú na motívy drámy Mira Gavrana Lásky

Georgea Washingtona, súbor úspešne odohral na mnohých miestach Slovenska viac ako dvadsaťkrát. V súčasnosti chystá premiéru hry slovenskej autorky Kataríny Mišíkovej **Zabudla som**. Vidieť ju môžete už **16. októbra 2018** v kultúrnom centre **Cultus Ružinov o 18. h**, plánované je aj ďalšie predstavenie v Dome kultúry vo Vrakuni, ktoré môžete navštíviť **18. októbra rovnako o 18. h**. Ďalším pripravovaným kusom je vlastná úprava Pytačiek od Čechova, ktorou herci prinášajú na scénu aktuálnu politickú satiru.

„Naším cieľom je naštudovať ročne najmenej jednu hru, priebežne hľadáme zaujímavé nové námety,“ hovorí F. Šatan. „Aby sme mohli pokračovať v činnosti orientovanej na pomoc dôchodcom, prosíme obyvateľov a organizácie o príspevok percentami z daní na náš účet, prípadne o dobrovoľné príspevky, ale aj o obyčajnú účasť na

Zber komunálneho odpadu s obsahom škodlivých látok!

Bratislavský magistrát v spolupráci s našou mestskou časťou a spoločnosťami OLO, a. s., a ARGUSS, s. r. o., uskutoční zber komunálnych odpadov s obsahom škodlivých látok od fyzických osôb – **nepodnikateľov**.

V areáli EKO-podniku VPS na Račianskej ulici č. 28 bude 13. októbra 2018 od 8. do 10. h prístavené vozidlo, pri ktorom budú pracovníci preberať od občanov staré náterové hmoty, odpadové rozpúšťadlá, pesticídy, oleje a tuky, ako aj batérie, akumulátory, žiarivky a iný odpad obsahujúci ortuť, zariadenia obsahujúce chlórfluorované uhľovodíky (chladničky, mrazničky) a vyradené elektrické a elektronické zariadenia – elektrospotrebiče (počítače, televízory, žehličky, práčky, mixéry a pod.). Tekuté látky musia byť uzavreté v pevných obaloch a prevziať je možné maximálne 5 kg od jednej osoby.

Spoločnosť ARGUSS, s. r. o., oznamuje podnikateľom, že zabezpečuje nakladanie s odpadmi v celom rozsahu Katalógu odpadov a v prípade záujmu ju môžu kontaktovať na tel. č. 02/555 65 632.

Bezplatné odovzdávanie komunálneho odpadu z domácností s obsahom škodlivých látok je možné aj **v Zbernom dvore spoločnosti OLO, a. s., na Starej Ivanskej ceste 2** v Bratislave v pracovných dňoch a v sobotu od 8. do 18. h **okrem sviatkov a dní pracovného voľna**.

našich predstaveniach. Utvrdzuje nás to v presvedčení, že táto dobrovoľná a náročná činnosť má zmysel,“ dodáva.

Jana Škutková
Snímka Jana Pavešicová

Hudba je jazyk, ktorému rozumie celý svet

Ludmila Štefániková popri speve bravúrne ovláda niekoľko hudobných nástrojov (klavír, bicie, melodické perkusie – vibrafón a marimbu). Zároveň je skladateľkou a interpretkou predovšetkým svojich kompozícií, ale aj aranžmánov známych skladieb. Vydala dosiaľ dva autorské albumy, *be Beautiful* (2011) a *ElectricITY* (2013), má za sebou rad koncertov i hosťovaní na projektoch iných hudobníkov, získala ocenenia za umelecké výkony. Jej hudobné začiatky sa spájajú so ZUŠ na Háľkovej ulici, dnes je však už umelkyňou, ktorá si vydobyla uznanie v Paríži aj na americkom kontinente.

Bola vo vašej rodine hudba „doma“ a smerovali ste k umeleckému povolaniu od malička alebo ste uvažovali o inej kariére? Rozhodli ste sa študovať bicie nástroje – to u dievčat nebýva práve obvyklé...

Mama ma zapísala na klavír na ZUŠ Háľkova, keď som ešte chodila do škôlky na Letnej ulici priamo pod našim domom. Začala som teda hrať na klavír ako 5-ročná a potom to išlo ďalej. V deviatich rokoch som začala spievať v Bratislavskom detskom zbore, v trinástich sa mi zapáčila hra na bicie... To, čo odštartovalo na základnej umeleckej škole, vyvrcholilo na Berklee College of Music v Bostone. Takto ďaleko som, samozrejme, svoju budúcnosť neplánovala a netušila som, akou cestou ma život povedie. Veci sa odvíjali postupne, cez konkurzy, skúšky, školy či hudobné projekty. Až neskôr som zistila,

že byť umelcom na voľnej nohe nie je vôbec jednoduché, môže sa to zdať romantické, ale realita je tvrdá. V rodine som bola obklopená hudbou, divadlom a literatúrou. Mama je lyrická speváčka, otec bol filmový zvukár, starí rodičia boli učitelia, spisovatelia, prekladatelia.

Aký je váš názor na kvalitu slovenských základných umeleckých škôl? Majú v zahraničí podobné inštitúcie? Je tu vzdelávanie detí v hudobnej oblasti podchytené lepšie či horšie?

Myslím, že systém ZUŠ, ktoré na Slovensku máme, je obrovské plus a dúfam, že táto tradícia sa bude zachovávať a podporovať. Bola som od mladosti vedená špičkovými pedagógmi (Eleonóra Holecová – klavír, nebohý Pavol Pogány – bicie nástroje). Dnes je obľúbenou profesorkou spevu na Háľkovej aj moja

Ludmila Štefániková. Fotografia sponzorovaná americkou firmou VATER, ktorá vyrába paličky na perkusívne nástroje

mama. Vo Francúzsku majú tiež hudobné školy, sú to ale súkromné inštitúcie alebo asociácie. Obvykle prichádza učiteľ k žiakovi domov, je to tak hlavne z dôvodu školského systému. Vyučovanie sa tu končí neskoro poobede a pre žiakov je veľmi praktické, keď môžu hrať na hudobný nástroj študovať doma. Na tunajších konzervatóriách sa výučba začína od malička, naproti tomu u nás je konzervatórium stredná škola a treba mať určitú úroveň, aby človek uspel na prijímacom pohovore a mohol na konzervatóriu študovať.

Vo svojom vzdelávaní ste sa však nespoľahli výlučne na hudobnú dráhu...

Za strednú školu som si zvolila bilíngválne francúzske lýceum na Metodovej, po ňom som absolvovala manažment na UK a zároveň štátne konzervatórium v Bratislave (odbor bicie nástroje). Jazz a hra na vibrafón som išla študovať do Paríža na American School of Modern Music, odkiaľ som dostala štipendium na Berklee College of Music v Bostone.

Ak by som mala porovnávať, tak v Amerike bolo štúdium veľmi intenzívne. Je to možno tým, že vysoké školy sú tam súkromné a zároveň veľmi drahé.

Duet gitara a marimba s Matúšom Jakabčicom, koncert na štátnom konzervatóriu v Bratislave, 2013

S tým však stúpa aj kvalita, respektíve bohaté zdroje informácií. Vo Francúzsku ma zo začiatku prekvapilo, že študenti majú veľmi veľa prázdnin. Dlhé dni trávila v škole a potom majú zase veľa voľna. Myslím, že systém na Slovensku je lepší, vyrovnanější.

Patrite ku generácii, ktorá sa veľmi slobodne pohybuje po svete. Kde sa cítite byť doma? Máte už korene a vzťahy skôr v zahraničí? Prenáša sa do vašej tvorby miesto a atmosféra krajiny, kde žijete?

Určite, toto všetko na mňa pôsobí. Mne je ale jasné, že doma budem vždy na ulici Parašutistov pri Slimáku, to bez debaty. Ono sa to asi nezdá, ale Slováci v zahraničí sú veľmi patriotickí, zachovávali si lásku k svojej krajine, udržiavajú tradície a zvyky. Svojimi aktivitami šíria povedomie o Slovensku či výrazne dopĺňajú pôsobenie ambasád.

Čomu sa v súčasnosti venujete? Je šanca, že by sme vás mohli vidieť aj na Slovensku? Prípadne, spolupracujete so slovenskými umelcami?

V súčasnosti pripravujem projekt z úplne iného súdka. Sólovo spievam

So svetoznáмым saxofonistom Georgeom Garzonem na Berklee fundraisingovej akcii v Bostone, 2010

a sama sa sprevádzam na klavíri. Nie sú to však vlastné skladby, ale moje aranžmány známych skladieb pre klavír a spev. Toto je pre mňa úplne nová záležitosť. Viac o tom zatiaľ hovoriť nemôžem, veci sa ešte finalizujú. Okolie mi vraví, že som odvážna, pustila som sa totiž do náročných a notoricky známych vecí, na ktoré si veľa ľudí netrúfa. Dúfam, že budem mať príležitosť vystúpiť aj doma, bola by som naozaj veľmi rada.

Umelecké aktivity sa dopĺňajú s prácou pre kultúrne inštitúcie na medzinárodnej úrovni. V súčasnosti pracujem v Paríži pre Prime Entertainment Group, čo je produkčná a distribučná firma dokumentárnych filmov s celosvetovým pô-

sobením. Pracovala som pre svetoznámy operný festival Festival d'Aix-en-Provence alebo pre SACEM (francúzska SOZA). Obe moje štúdiá sa takto dokázali zlúčiť.

Spolupracujete s inými hudobníkmi na diaľku? Vymieňate si napríklad cez internet hudobné nápady alebo nahrávky a neskôr sa jednotlivé časti dajú dokopy v štúdiu? Alebo je pre vašu tvorbu potrebný osobný kontakt?

Áno, môže to fungovať, závisí to hlavne od žánru. Pokiaľ ide o pop, elektroniku či rap, dá sa pracovať aj na diaľku. Takúto spoluprácu som využila na mojom prvom albume be Beautiful. Slovenský rapper Pejro Káresky nahral celý rap v štúdiu na Slovensku a poslal mi nahraté stopy cez internet, vtedy som žila v Amerike.

Na druhej strane, nahráť takto jazzový album alebo klasiku je podľa mňa nemožné. Osobný kontakt je nevyhnutný, pri jeho absencii môže byť hudba robotická a celkovo neprirodzená. Je ale možné, že pri väčších zoskupeniach sa kapela rozdelí napríklad na dychovú sekciu, rytmickú sekciu či spev a nahráva sa osve. Ale producent to musí mať pod kontrolou! Jednoducho, vždy je dobré byť na mieste činu.

Komponujete skladby len pre seba alebo sa venujete aj tvorbe pre iných muzikantov?

Rada by som rozšírila svoju tvorbu pre iných. Stáva sa mi to, ale je to skôr menší nová záležitosť. Zväčša skladám veci pre svoje projekty alebo sú moje skladby interpretované inými hudobníkmi. Skladať na objednávku je ale veľmi zaujímavé. Skladateľ musí nielen vystihnúť to, čo sa nedá opísať slovami, často musí skomponovať aj niečo, s čím sa osobne nemusí stopercentne stotožniť, čo však sleduje víziu projektu. Ide tu o kompromis vlast-

Nahrávanie projektu vedeného gitaristom a bývalým lídrom kapely televíznej show The Jay Leno Tonight Show Kevinom Eubankom. V bostonskom rádiu WGBH, 2010

*Z projektu Sinatrology, 2015
S českým spevákom Jánom Smígmatorom
a s jazzovým orchestrom RTV Big Band
pod vedením Felixu Slováčka
Snímka Marek Smíkmator*

ných preferencií, originálnych nápadov a estetického cítienia.

Kto patrí k vašim umeleckým vzorom? Aké osobnosti obdivujete?

Tých je veľa a časom sa menia. Sú medzi nimi herci, ktorí ma rozosmiejú, napríklad Ellen DeGeneres, Gad Elmaleh či Louis de Funès. Nedávno som objavila divadelný svet britského herca a režiséra menom Simon McBurney.

Môžu to byť ale aj ľudia, ktorých osobne stretnem a spoznám. Napríklad moji profesori ma rozvíjali nielen hudobne, ale aj osobnostne. V USA to boli hlavne Phil Wilson, Dave Samuels, George Garzone či Ed Saindon. Vo Francúzsku zase Philippe Macé či Peter Giron.

Hudobných vzorov mám naozaj veľa a v rôznych žánroch, to ani nedokážem vymenovať.

Akým spôsobom vznikajú vaše skladby?

Na túto otázku asi podobne odpovedia viacerí umelci. Ku mne často prichádzajú nápady v tom najnevhodnejšom momente. Tesne pred spaním, keď som zaneprázdnená, keď nemám poruke pero, papier ani mobil, do ktorého by som čosi zahmkala, alebo keď nestíham... Veľakrát aj vtedy, keď cvičím na klavíri či vibrafóne. Lenže ak potrebujem nacvičiť určitý repertoár, väčšinou nie je čas na samotné komponovanie, čím myslím rozvíjanie novej hudobnej myšlienky. Vtedy sa snažím nové nápady si zapamätať. To je ale veľmi nebezpečné, keď to poviem s troškou humoru, takto som už zabudla pár nádejných hitoviek!

*Spracovala Jana Škutková
Snímky bez uvedenia autora archív E.Š.*

Viac informácií o nadanej hudobníčke nájdete na stránke www.ludmilastefanikova.com

Pod'akovali sme za bohatú tohtoročnú úrodu

V piatok 7. septembra sa predstavitelia mestskej časti, obyvatelia a farníci z Teplickej stretli na tradičnej slávnosti požehnania úrody Novomestské vinobranie 2018. Veniec z hrozna požehnal pán kaplán Peter Kizek, ktorý nám pri tejto príležitosti poslal do redakcie niekoľko myšlienok.

Ruský spisovateľ Ivan Sergejevič Turgenjev napísal príbeh, v ktorom opisuje, ako Boh vystrojil v nebi hostinu pozemským cnostiam. Bolo ich mnoho a keď sa stretli, všetky sa pozdravovali ako staré známe. Len dve z nich sa pozerali na seba ako cudzie, pretože sa videli po prvýkrát. Boli to štedrosť a vďačnosť. Štedrosť plnými rukami rozdávala, ale nikde na zemi sa nestretla s vďačnosťou.

V tomto príbehu je mnoho pravdy. Vďačnosť nie je človeku vlastná. Nenačádza sa v povahe človeka, ktorý sa rodí ako egoista. Najlepšie to vidieť na malič-

kých deťoch, ktoré sa ešte nedokážu pretvarovať a za všetkým natiahujú ručičky a všetko chcú len pre seba. Vďačnosť sa treba učiť, rovnako ako slušnosti.

V čom spočíva vďačnosť? A prečo je niekedy také ťažké preukazovať ju? Vďačnosť je vnútorná sila, ktorá sa prejavuje vonkajšími znakmi. Je to prejav dobra alebo, inak povedané, je to odpoveď vnútorných postojov. Na to, aby bol niekto vďačný, potrebuje byť pokorný. Pokora je nevyhnutnou cnosťou pre vďačnosť. Človek, ktorý je pyšný, nikdy vďaku neprejaví, lebo prejavíť vďaku znamená uznať,

že prijímam pomoc, ktorú potrebujem. Znamená to priznať si, že som od niekoho závislý.

Učme sa byť vďační a teda aj pokorní. Učme sa byť skromní a štedrí a nebrať plody zeme ako samozrejmosť, ale ako výsledky tvrdej ľudskej práce, o ktoré sa môžeme aj podeliť. Boh vždy hojne žehná tým, ktorí majú vďačné a štedré srdce.

Mgr. Peter Kizek

Snímka Jana Plevová

Volejbalový oddiel pozýva do svojich radov

Na Základnej škole Sibírska pôsobí od marca 2017 volejbalové družstvo žiakov a žiačok pri Volejbalovom klube TAMI. Vede ho skúsená trénerka Tatiana Vestenická. Družstvo navštevujú chlapci aj dievčatá vo veku od 11 do 15 rokov. Tento rok sme úspešne ukončili svoju prvú celoročnú športovú sezónu, počas ktorej sme sa prvýkrát zúčastňovali turnajov majstrovstiev Slovenska vo štvorkovom volejbale mladších žiakov v Bratislavskom kraji. Sme jediné družstvo v našej štvrti, ktoré chlapcom ponúka priestor získavať zručnosti práve v tomto kolektívnom športe a zároveň príležitosť súťažných zážitkov. Aj v budúcej sezóne vítame nových záujemcov o volejbal, predovšetkým chlapcov od 12 rokov. Kontakt a viac informácií nájdete na www.volejbal-tami.sk

Iva Kráľová

INZERCIA

Vodoinštalatéri – kvalitne a rýchlo. 0904 572 977

Chystáte sa maľovať, stavať alebo rekonštruovať?

Váš Dom farieb & hobby centrum

A viete, že správny výber farieb a vhodný technologický postup vám môže ušetriť aj polovicu nákladov? Najmä ak vám dobrú radu poskytne odborník s dlhoročnými skúsenosťami. Neviete, na koho sa obrátiť? V predajni **Váš Dom farieb & hobby centrum** nájdete profesionálnych predajcov, ktorí zodpovedia každú vašu otázku. Navštívte nás a presvedčte sa na vlastné oči. **Prečo prísť práve k nám?**

- ✓ milý a ochotný personál s odbornými znalosťami nájde pre vás najvhodnejšie riešenie
- ✓ mnohé výrobky máme až o 30 – 50 % lacnejšie ako obchodné centrá. Načo platiť inde viac, ak na jednom mieste nájdete optimálnu ponuku?
- ✓ ku každému nákupu nad 49 eur dostanete osviežujúci darček

Pri maľovaní alebo rekonštrukcii sa oplatí spoľahnúť sa na odborníkov a dlhé roky sa tešiť z úspechu!

Tel.: + 421 2 446 45 111, Pri Bielom kríži 8 (oproti Palme), Bratislava, www.vasdomfarieb.sk

Metlobalový turnaj po prvýkrát v Bratislave

Počas víkendu uprostred augusta sa v Športovom areáli Pavla Gleska pri Mladej garde odohral turnaj v metlobale. Domáci tím Pressburg Phantoms súťažil

o prvenstvo so siedmimi tímami z Poľska, Českej republiky, Rakúska, Holandska a Slovinska. Prvého metlobalového turnaja organizovaného na Slovensku pod názvom Broomtislava sa zúčastnilo vyše 150 hráčov.

Že ste o metlobale ešte nepočuli? Je to nový kolektívny loptový šport inšpirovaný hrou z Harryho Pottera. V tíme sa nachádzajú muži aj ženy, čo z neho zároveň robí jediný zmiešaný kontaktný šport na svete. Vznikol pred dvanástimi rokmi v USA, odkiaľ sa rozšíril na všetky kontinenty. Od roku 2012 organizuje Medzi-

národná metlobalová asociácia každé dva roky majstrovstvá sveta. „Tím tvorí sedem hráčov, ktorých cieľom je skórovať góly cez obruče umiestnené na súperovej polovici ihriska. Na ihrisku môže mať tím maximálne štyroch hráčov rovnakého pohlavia. Hráč môže hrať iba s loptou určenou jeho pozíciou a musí mať metlu. Vyhráva ten tím, ktorý ma po skončení hry najvyššie skóre,“ vysvetľuje Martin Mornár, organizátor turnaja.

A ako to celé dopadlo? Slovenský tím bojoval urputne, no medailové umiestnenie mu o vlások uniklo. Zvítazil tím Vienna Vanguard (Rakúsko), druhí boli ďalší Rakúšania z Danube Direwolves, tretie miesto si odniesol tím Aemona Argonauts (Slovinsko) a na štvrtom skončili Pressburg Phantoms (Slovensko).

(ts), snímky Ondřej Hujňák

V zahraničí známejší ako doma

Kultúrny prostriedok Električka T3 priniesol do Nového Mesta alternatívnu scénu. Začiatkom septembra v nej vystúpil mladý slovenský skladateľ Lukáš Bulko, ktorému sa už podarilo preraziť vo Veľkej Británii. Aj keď Lukáša poznáte možno skôr ako člena novomestskej kancelárie pre participáciu, pod umeleckým menom Alapastel sa skladaniu venuje už 15 rokov. Svoj debutový album Hidden for the Eyes vydal v britskom vydavateľstve Slowcraft Records, kde otvoril sériu zameranú na jedinečnú hudbu, ktorá sa vymyká obvyklej žánrovej klasifikácii. Jeho tvorba zaujala hudobný „label“ natoľko, že sa po prvýkrát počas osemročnej existencie otvoril novým umelcom a urobil to práve albumom spievaným v slovenčine. Ide o skladby na pomedzí súčasnej vážnej hudby, experimentálnej elektroniky a ambientu s prvkami folkló-

ru. Koncert sprevádzala výstava malieb, ktoré priamo ku skladbám vytvorili Silvia Bobeková a Libuša Čtveráková. Nový album si môžete vypočuť na stránke alapastel.com

(jš), snímka Slavo Uhrín

Komunitné centrum na Ovručskej 5 pozýva

• Máte záujem o relax pri cvičení jogy?

Relax jogu s kvalifikovanou lektorkou Silviou môžete navštíviť každú stredu od 18. do 19. h, Hathajogu s Ninou vždy vo štvrtok od 18. do 19.30 h. **Pokojná joga** je pohybová terapia pre seniorov s certifikovanou lektorkou Dagmar a cvičí sa každý pondelok od 14.45 do 16.15 h.

• Chcete sa zdokonaľiť v angličtine alebo nemčine?

Vyberte si **hravú nemčinu pre seniorov** so skúsenou lektorkou Gabi v pondelok od 12. do 13. h alebo **angličtinu pre seniorov** so stredoškolskou profesorkou Romanou v utorok od 14.15 do 15. h. Od októbra pripravujeme anglickú konverzáciu pre všetkých, ktorí chcú nielen rozumieť, ale aj bez ostychu rozprávať s certifikovanou lektorkou Paulou – deň a čas ešte spresníme.

Počas celého roka sa môžete tešiť na **pútavé semináre** pre ľudí so zdravotnými intoleranciami, **prednášky** o výžive, cestopisy či **workshopy**.

NOVINKY

• **Hravé pohybové stretnutia pre rodičov a deti so špeciálnymi potrebami** s cieľom posilnenia vzájomných vzťahov. Cvičením budú sprevádzať lektorky Centra včasnej intervencie.

• **Rozbiehame spoluprácu s občianskym združením Pupalky.** V priestoroch komunitného centra budú jeho členovia vždy v utorok a stredu od 10. do 12. h pracovať s deťmi trpiacimi poruchami nervového systému (DMO) a ich rodičmi. Pri dobrom zvládnutí cvikov a porozumenia im bude pomáhať fyzioterapeutka.

Viac informácií získate na tel. čísle 0911 977 211, e-mailovej adrese komunitne@banm.sk alebo na stránke kc.banm.sk

Pozývame

STREDISKO KULTÚRY BRATISLAVA-NOVÉ

MESTO VAJNORSKÁ 21

tel.: 02/44 37 37 60

info@skvajnorska.sk, www.skvajnorska.sk

nájdete nás aj na FB:

<https://www.facebook.com/strediskokulturybanm>

PODUJATIA PRE ŠIROKÚ VEREJNOSŤ

4. 10. 2018, štvrtok 19. h

Na kus reči s Jozefom Banášom – hostia:

Marek Fašiang, Ingrid Fašiangová
a Katarína Hasprová

5. a 12. 10. 2018, piatok 16. h

Kryštálové misy – unikátny meditačný koncert

16. 10. 2018, utorok 18. h

Snowfilmfest v Bratislave – premietanie filmov
plných snehu, ľadu a adrenalínu

26. 10. 2018, piatok, 19. h

COUNTRY & WESTERN SALOON

HUDOBNÉ-TANEČNÉ PROGRAMY

Tradičné, a predsa vždy nové ČAJE O PIATEJ o 17. h,
živá hudba 60. – 90. rokov, žrebovanie vstupeniek

6. 10. 2018 **HS M-CLUB**

13. 10. 2018 **HS MERYTAN**

20. 10. 2018 **HS CHARLIE BAND**

27. 10. 2018 **HS PARTY TIME**

KLUBOVÉ PODUJATIA

Každý pondelok, 17.45 h a každý utorok, 17. h a 19. h
Joga

Každý pondelok, 16.30 h a každú stredu, 17. h
Pilates

Každý pondelok, 18. h

Sahadža joga – ako sa zbaviť stresu, začiatocníci,
vstup voľný

3. 10. 2018, streda 16. h

Klub Patchwork – stretnutie klubu ručných prác

17. 10. 2018, streda 18. h

Dobrodruh – stretnutie klubu cestovateľov

18. 10. 2018, štvrtok 16. h

Klub priateľov opery

25. 10. 2018, štvrtok 14. h

Informačné centrum zdravia – pre záujemcov
o zdravú výživu

VÝSTAVY

25. 9. – 13. 10. 2018

NAIVA Bratislava – výstava obrazov kolektívu
autorov insitného umenia

16. 10. – 31. 10. 2018

Alexander Molnár – autorská výstava fotografií

Návštevný čas výstav: pondelok – piatok

14. h – 18. h, v sobotu a nedeľu v rámci podujatí

VÝMENNÉ STRETNUTIA ZBERATEĽOV (VSZ)

13. 10. 2018, sobota od 8. h – 12. h.

Medzinárodné VSZ mincí, pohľadníc, bankoviek,
odznakov, vyznamenaní, etikiet, filatélie, plagátov,
kníh, gramoplatní a pod.

20. 10. 2018, sobota od 8. h

VSZ Minerály – exkluzívna medzinárodná výstava
minerálov, skamenelín a drahých kameňov

27. 10. 2018, sobota od 8. h – 12. h.

VSZ elektro, domácich, rybárskych a foto
potrieb, hudobných nástrojov, železničných,
automobilových, leteckých modelov a pod.

Predpredaj vstupeniek: streda 16. h – 19. h

a jednu hodinu pred podujatím
v SK BNM Vajnorská 21, tel.: **02/44373763**.

Zmena programu vyhradená.

Blížšie informácie na tel. č.: 02/44 37 37 60.

Ponúkame pre základné a stredné školy kultúrno-
spoločenské a výchovno-vzdelávacie podujatia,
tel.: **0903/929 244, 02/44 37 37 82.**

Prenájom priestorov na semináre, spoločenské
akcie, prezentácie, tel.: **0904/691 507,**
02/44 37 37 82.

Výroba reklamy od vizitiek po transparenty
vrátane grafických návrhov
za **VÝHODNÉ CENY**, tel.: **02/44 37 25 12.**

DOM KULTÚRY KRAMÁRE

Stromová 18

tel.: 02/54 77 11 48

dkkramare@chello.sk, www.skvajnorska.sk

PODUJATIA PRE ŠIROKÚ VEREJNOSŤ

13. 10. 2018, sobota 16. h – 18. h

Veselé tanečné popoludnie v maskách jesene –
divadlo s detskou diskotékou

KLUBOVÉ PODUJATIA

10. a 24. 10. 2018, streda 16.30 h – 18.30 h

Klub Venuša – klubové stretnutie Ligy proti rakovine

Služby – prenájom priestorov na semináre,
spoločenské posedenia, prezentácie

Predaj vstupeniek: pondelok, utorok,
od 16. h do 19. h /vždy 2 týždne pred podujatím/
Vstupné sa vráti len v prípade zrušenia
predstavenia.

Zmena programu vyhradená.
Vstupenky nerezervujeme.

Jozef Banáš Na kus reči

pravidelný program spestrený humorom, hudbou, spevom a posedením pri víniku

• **Marek Fašiang** herec

• **Ingrid Fašiangová**

generálna riaditeľka Novej scény

• **Katka Hasprová** speváčka

štvrtok **4. 10. 2018 o 19. h**

KURZY

2018 / 2019

TVORIVÉ:

Výtvarné štúdio

akad. soch. Magdy Burmekovej pre dospelých

Keramika pre dospelých

Keramika pre deti

Kurz strihov a šitia

POHYBOVÉ

Joga

JAZYKOVÉ:

Angličtina

Nemčina

Francúzština

Taliančina

info: **0903 929 244, 02 / 44 37 37 60, 02 / 44 37 37 82** (po - pia: 9. - 18. h)
www.skvajnorska.sk, e-mail: info@skvajnorska.sk